

Stanovisko SKAV k tématu bezpečného klimatu ve třídě

V souvislosti s diskuzí okolo šikany ve školách a v reakci na vznikající materiály MŠMT k tématu zajištění bezpečí ve školách se členové SKAV rozhodli vydat stanovisko zabývající se bezpečným klimatem ve školní třídě.

Bezpečným klimatem ve stálé skupině¹ rozumíme takové vztahové prostředí, ve kterém je možné svobodně uplatňovat osobní práva a zájmy, aniž by docházelo k potlačení lidské důstojnosti, fyzickým nebo emočním zraněním.

Bezpečné klima ve stálé skupině prakticky znamená, že jako její člen můžu:

- být v jakémkoli ohledu jiný než ostatní, pokud tím nenarušuji účel skupiny,
- chovat se jinak než ostatní, pokud přímo neomezují jiné členy skupiny a nepřekračuji dohodnutá vztahová pravidla,
- svobodně přijímat a opouštět členství v neformálních skupinkách, které se utváří na základě společného zájmu, cíle či potřeby,
- vyjadřovat a ctít odlišné názory; ty jsou přijímány s respektem,
- otevřeně mluvit o konfliktech a problémech ve vztazích ve skupině s cílem konflikt vyřešit tak, aby byla zachována důstojnost všech stran konfliktu,
- podílet se na tvorbě a změně vztahových pravidel skupiny.

Z uvedeného pro třídní kolektivy vyplývá:

- Potřeba vytvořit a prosazovat vztahová pravidla, která může každý žák spoluutvářet a navrhopvat jejich změnu; všichni žáci rozumí u každého platného pravidla jeho smyslu, dodržují ho a znají důsledky jeho porušení.
- Vysoká různorodost žáků ve třídě z hlediska názorů, zájmů apod. přispívá k toleranci a tím zvyšuje bezpečí jejích členů.
- Podmínkou bezpečného klimatu je vzájemný respekt; ne nutně přátelské vztahy mezi všemi členy kolektivu.
- O porušování domluvených pravidel, konfliktech a vztahových problémech je třeba otevřeně hovořit, hledat jejich příčiny, snažit se vyjasnit a pochopit stanoviska stran konfliktu.
- Pedagog je zodpovědný za cílené vytváření a udržování zdravých vztahů mezi všemi členy kolektivu a tím i bezpečného klimatu třídy, proto je nositelem hodnot a postojů odrážejících rovnoprávnost a hájících lidskou důstojnost ve všech situacích.
- Pokud není naplněna základní potřeba bezpečí, má to negativní vliv na všechny ostatní procesy ve třídě, zejména efektivitu učení.

Do klimatu třídy se tak promítají vztahy mezi žáky i mezi žáky a učiteli. Zprostředkovaně mají na klima třídy vliv i vztahy mezi samotnými učiteli, mezi učiteli a vedením školy, mezi všemi zaměstnanci školy i rodiči. Je třeba nezapomínat, že vztahy mezi všemi zainteresovanými jsou spoluutvářeny i mimo školu a v online prostředí.

Nejdůležitější osobou, která vědomě ovlivňuje klima ve třídě, je pedagog. Proto je jeho role zásadní, právě tak, jako je pro klima školy zásadní role ředitele.

To, co platí pro bezpečné klima třídy, platí principiálně i pro další stálé skupiny ve škole, především pro pedagogický sbor.

Některá navrhovaná opatření jako například zavedení statutu chráněné osoby pro pedagogické pracovníky nebo zrychlené vylučování žáků ze studia na střední škole k vytváření bezpečného klimatu na školách nepřispějí.

¹ Stálá skupina je vymezena svým účelem, její členové spolu tráví pravidelně hodně času a fluktuace členů skupiny je relativně nízká.